

Evaluering av Trosopplæringsreformen

Kjønnsperspektiver i Trosopplæringsreformen

Delrapport 7

Otto Hauglin

Arbeidsfellesskapet

Diakonhjemmet Høgskole
Postboks 184 Vinderen
0319 Oslo

Menighetsfakultetet
Postboks 5144 Majorstuen
0302 Oslo

Evaluering av Trosopplæringsreformen

Styringsgruppen for Trosopplæringsreformen har tildelt oppdraget med å evaluere reformen til Arbeidsfellesskapet som består av:

- Det teologiske Menighetsfakultet
- Diakonhjemmet Høgskole, avd for forskning og utvikling
- Otto Hauglin rådgivning as

Evalueringen skal:

- Legge til grunn Den norske kirkes lære om dåpen og de premisser som gjelder for Trosopplæringsreformen
- Beskrive trosopplæringsens utforming, utvikling og konsekvenser
- Gi informasjon om hvilke erfaringer forsøksmenighetene, de dømte og deres foreldre har med trosopplæringen og hvilke resultater som blir oppnådd.
- Belyse konsekvensene av å ha vært forsøksmenighet
- Gi grunnlag for læring for forsøksmenighetene og prosjektledelsen, og for bedre styring av forsøket
- Gi grunnlag for å vurdere overgangen fra forsøk til varig reform
- Gi et bidrag til religionspedagogisk forskning og forskning om trosopplæring

Evalueringen startet opp i oktober 2004 og avsluttes i august 2008.

Det vil bli utarbeidet følgende rapporter fra evalueringen:

- Delrapporter fra de ulike delprosjektene i evalueringsarbeidet
- Årlige underveisrapporter
- Hovedrapport i august 2008

Rapportene er tilgjengelige på evalueringens web-side: www.etur.no

Kontaktperson: Prosjektleder Otto Hauglin, tlf 995 25 995, e-post ohauglin@online.no

Arbeidsfellesskapet

Diakonhjemmet Høgskole
Postboks 184 Vinderen
0319 Oslo

MF

Det teologiske
Menighetsfakultet

Menighetsfakultetet
Postboks 5144 Majorstuen
0302 Oslo

Forord

I forbindelse med fastleggelse av rammene for evalueringsarbeidet for 2008 ble Arbeidsfellesskapet bedt om å utarbeide et dokument som analyserer kjønnsperspektivene i Trosopplæringsreformen.

Bakgrunnen var at det i *St.prp. nr.1 (2005-2006) for budsjettåret 2006 for Kultur- og kirke departementet i pkt 6.1 Kjønn- og likestillingsperspektivet i budsjettet* ble bedt om at følgende ble kartlagt når det gjaldt Trosopplæringsreformen:

- Hvor mange gutter og jenter som har deltatt i de lokale prosjektene
- Kjønnfordelingen hos dem som har ansvaret for planlegging og undervisning i prosjektmenighetene

Denne delrapporten beskriver hvordan Trosopplæringsreformen har ivaretatt kjønns- og likestillingsperspektiver i forsøksfasen på de områder som budsjettproposisjonen peker på.

I tillegg vil vi også beskrive hvordan disse perspektivene er ivaretatt i de lokale forsøksprosjektene og i de nasjonale og regionale utviklingsprosjektene.

Delrapporten er utarbeidet av Otto Hauglin.

Oslo, 12 august 2008

Arbeidsfellesskapet

Innhold

1	KJØNNSPERSPEKTIVER I GRUNNLAGSDOKUMENTER OG KIRKELIG PRESENTASJON	9
1.1	NOU, Stortingsmelding og Stortingsbehandling	9
1.2	Kultur- og kirkedepartementets føringer	10
1.3	Kirkelig tilrettelegging og presentasjon	11
2	KJØNNSFORDELING PÅ ULIKE NIVÅER	15
2.1	Sentral prosjektledelse	15
2.2	Lokale prosjektmedarbeidere involvert i tiltakene	15
2.3	Frivillige medarbeidere involvert i tiltakene	15
2.4	Deltakere	16
3	KJØNNSPERSPEKTIVER I LOKALE PROSJEKTER	17
3.1	Kjønnsperspektiver på prosjektnivå	17
3.2	Kjønnsperspektiver på tiltaksnivå	17
4	KJØNNSPERSPEKTIV I UTVIKLINGSPROSJEKTENE	19
5	OPPSUMMERING	20
5.1	Kjønnsperspektiver i reformens bakgrunnsdokumenter og tilrettelegging	20
5.2	Utforming av prosjekter og rapportering	21
5.3	Kjønnsfordeling på ulike nivåer	22
5.4	Samlet vurdering	22

1 Kjønnsperspektiver i grunnlagsdokumenter og kirkelig presentasjon

Det er gjennomført søk i Trosopplæringsreformens grunnlagsdokumenter ut fra søkeordene:

- Likestilling
- Likestillingsperspektiv
- Kjønn
- Kjønnsperspektiv
- Gutt/gutter
- Jente/jenter
- Mann/menn
- Kvinne/kvinner

Resultatet av søket framgår av det følgende.

1.1 NOU, Stortingsmelding og Stortingsbehandling

I *NOU 2000: 26 "… til et åpent liv i tro og tillit"*, avgitt til Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet 10 oktober 2000 nevnes ikke kjønns- og likestillingsperspektiver eksplisitt som målsetting eller innhold i forslaget til en fornyet dåpsopplæring i kirken.

Det eneste som finnes er henvisninger til utviklingen av den alminnelige likestilling i samfunnet, spesielt i yrkeslivet, f eks:

Utdanningssamfunnet har i løpet av 80- og 90-årene endret yrkeskarrieren og livsløpet både for kvinner og menn, og kontinuerlig kvalifisering og langsiktig planlegging er blitt en viktig del av tilværelsen.

Arbeid med likestilling i yrkeslivet har ført til en økende fokusering på fars forhold til og praktisk ansvar for barna.

I *St.meld. nr. 7 (2002-2003) Trusopplæring i ei ny tid – om reform av dåpsopplæringa i Den norske kyrkja* omtales heller ikke kjønns- eller likestillingsperspektiver som målsetting eller innhold, bortsett fra en henvisning til den alminnelige samfunnsutvikling:

Det har samtidig gått føre seg ei utvikling i relasjonane mellom generasjonane og mellom kvinne og mann.

Og heller ikke i *Innst. S. nr. 200 (2002-2003) Om trosopplæring i en ny tid. Om reform av dåpsopplæringen i Den norske kirke* eller i Stortingsbehandlingen omtales kjønns- eller likestillingsperspektiver.

1.2 Kultur- og kirkedepartementets føringer

1.2.1 Statsbudsjettet

I statsbudsjettene for de første årene av Trosopplæringsreformens forsøksperiode finner vi følgende:

St.prp. nr.1 (2004-2005) for budsjetterminen 2005, Programkategori 08.40 Den norske kirke, Post 75 Trosopplæring omtaler reformen bl a på følgende måte:

Reformen skal ikke virke favoriserende på ett av kjønnene, f. eks. ved at opplæringstilbud utformes slik at de i praksis resulterer i skjev oppslutning blant jenter og gutter. Kjønnsperspektivet vil være en integrert del av reformens gjennomføring og evaluering.

I St.prp. nr.1 (2005-2006) For budsjetterminen 2006 for Kultur- og kirkedepartementet ble det i pkt 6.1 Kjønn- og likestillingsperspektivet i budsjettet uttalt følgende om Trosopplæringsreformen:

Målet for trosopplæringsreformen er å favne bredt og nå ut til flertallet av de som er døpt i Den norske kirke. Skal dette målet være realistisk, må reformen sikres mot en strukturell og geografisk ujevnhet og mot indirekte favorisering av ett av kjønnene.

1.2.2 Brev fra departementet til Kirkerådet

I brev av 5 november 2003 fra Kultur- og kirkedepartementet til Kirkerådet i forbindelse med oppstart av reformen sies det ingenting om kjønnsperspektiver eller likestilling.

I brev av 1 mars 2004 fra Kultur- og kirkedepartementet til Kirkerådet i ble det imidlertid presisert fra departementets side at:

Vi ber Kirkerådet legge vekt på å integrere likestillingsperspektivet i reformen av kirkens trosopplæring. Slik integrering må ha en langsiktig karakter, og reflekteres på egnet måte i opplæringens struktur og innhold og i erfarings- og resultatrapporteringen fra de enkelte prosjektene.

1.3 Kirkelig tilrettelegging og presentasjon

1.3.1 Utlysing av prosjekter og søknadsbehandling i 2004

I forbindelse med oppstart av reformen ble menighetene i Den norske kirke i brev av 28 november 2003 invitert til utforme og sende inn søknader på prosjektmidler til lokale forsøks- og utviklingsprosjekter.

Vedlagt brevet var søknadsskjema med veiledning og et bakgrunnsdokument som kort beskrev reformen.

I dokumentet ble målene for trosopplæringen beskrevet slik:

Dåpsopplæringen skal:

- *Utvikle reflektert tro og tillit til det som dåpen er en fortelling om,*
- *sette lys på de sentrale dimensjonene ved menneskelivet,*
- *knytte lærdom, kunnskap og kritisk refleksjon sammen med opplevelse og deltakelse,*
- *stimulere evnen til å forstå tilværelsen i lys av den gaven de fikk i dåpen og dermed evne til å tolke, mestre og leve sine liv,*
- *gi de unge livshåp,*
- *utvikle deres evner til å møte gode og onde dager og til å tro på fremtiden og egne ressurser,*
- *bygge en trygg identitet hos den dømte,*
- *stimulere til refleksjon over egne holdninger, og*
- *utvikle toleranse og respekt i møte med de som har en annen tro eller et annet livssyn.*

Kjønns- og likestillingsmålsettinger er ikke med i denne beskrivelsen.

I vår *Delrapport 1 Søknader, søknadsbehandling og tildeling (2005)*, pkt 3.1.2 Eksplisitte kriterier vurderte vi søknadsskjemaet og veiledningen til menighetene slik:

Samlet sett gir verken søknadsskjemaet eller veiledningen søkerne noen særlig veiledning i hvilke kriterier som bør legges til grunn for utformingen av forsøk og prosjekter ut over at de skal være lokalt forankret og ha breddeperspektiv.

I forbindelse med lesning av søknadene ble det utviklet en del kriterier:

- *Har menigheten forstått reformen?*
 - *Er breddeperspektivet tydelig inne?*
 - *Er det realisme i det prosjektet menighetene har utformet?*
 - *Er prosjektet forankret i stab og menighetsråd?*
-

- *Er det et klart tverrfaglig samarbeidsprosjekt i menighetens tilnærming?*
- *Er det mulig å gjenkjenne plandokumentenes utvidede læringsbegrep i det menigheten ønsker å gjøre: kunnskap, kjennskap, livshjelp, livstolkning, livsmestring, erfaring, evne til å utvikle håp etc*
- *Hvordan er frivillighetsperspektivet integrert i menighetens søknad?*
- *Hvordan vurderes forholdet til informasjonsdelen av reformen?*
- *Er det diakonale elementet integrert?*
- *Forholdet til kultur og kirkemusikalske elementer?*
- *Reflekterer søknaden bruken av digitale medier i formidlingen?*
- *Integrerer prosjektet samarbeid med organisasjonslivet?*
- *Forholdet mellom lokalmenighet - prestegjeld - prosti.*
- *Forholdet mellom sokn og fellestrådsnivået.*
- *Hvordan står søknaden i forhold til tildelingsbrevets formulering om forholdet mellom skole og SFO ordningen: ”dåpsopplæringen skal ikke gjennomføres i skolens eller skolefritidsordningens åpningstid.”?*

Videre skulle leserne av søknadene benytte følgende sjekklister for momenter de skulle se etter i søknaden og som skulle hjelpe til med å evaluere søkerens forståelse av reformen:

- *Alle døpte/breddetenkning*
- *Kontakt med hjemmet*
- *Kvalitetsbevissthet*
- *Tverrfaglig samarbeid/samarbeidsklima*
- *Kompetanseheving*
- *Organisering/systematisk planarbeid/oppbygging av tilbud*
- *Diakonal dimensjon*
- *Forståelse av læringsbegrepet/formidling*
- *Funksjonshemmede*
- *Barn/unge med psykisk utviklingshemming*
- *Bruk av digitale medier*

Som det framgår av det ovenstående forekommer ikke temaer knyttet til kjønns- og likestillingsspørsmål i de kriteriene som ble utviklet i forbindelse med vurdering av søknadene i 2004.

1.3.2 Utlysning av prosjekter i 2006 og 2007

For utlysning av forsøksmidler til de lokale prosjektene ble det både i 2006 og 2007 utarbeidet bakgrunnsdokumenter.

I bakgrunnsdokumentet for utlysingen i 2006 het det:

Reformen har også et fokus på likestilling, bl.a. ved å kartlegge antall gutter/jenter som deltar, typer opplæringstilbud m.m. De første prosjektmenighetene rapporterer at det er særlig utfordrende å etablere gode tilbud for gutter over 10 år.

I bakgrunnsdokumentet for utlysingen i 2007 het det:

Reforma har også fokus på kjønn og likestilling, bl.a. ved å kartlegge talet på gutar/jenter som deltek, typar opplæringstilbud m.m.

Og i bakgrunnsdokumentet for utlysning av utviklingsprosjekter for 2006 het det:

Reformen har også et fokus på kjønn og likestilling, bl.a. ved å kartlegge antall gutter/jenter som deltar, typer opplæringstilbud m.m. De første prosjektmenighetene rapporterer at det er særlig utfordrende å etablere gode tilbud for gutter over 10 år.

Som det framgår av det ovenstående henvises det til at reformen har et fokus på kjønn og likestilling både ved utlysingen i 2006 og 2007. Vi vet imidlertid ikke hvorvidt disse temaene ble tatt inn som kriterier ved behandling av søknadene.

1.3.3 Rapportering

Gjennom årsrapporter og tiltaksrapporter fra hvert enkelt tiltak rapporterer de lokale forsøksprosjektene sine erfaringer og resultater.

Det er ingen spørsmål i rapportskjemaet om tiltakenes innhold og utforming som knyttes direkte til likestillings- eller kjønnsstatistikk.

Imidlertid blir prosjektene bedt om å rapportere for hver enkelt av de utadrettede tiltakene, dvs tiltak rettet direkte mot målgruppen:

- Hvor mange av de ansatte som er involvert i tiltaket som er henholdsvis kvinner og menn
 - Hvor mange av de ulønnede medarbeiderne som er involvert i tiltaket som er henholdsvis kvinner og menn
 - Hvor mange av de fremmøtte barn og unge som er henholdsvis jenter og gutter. Det rapporteres imidlertid ikke på alder fordelt på jenter og gutter eller produseres statistikk slik at det er mulig å finne ut andelen jenter og gutter på de ulike alderstrinn.
-

For grunnlagsarbeid, dvs tiltak rettet mot medarbeidere, administrativt tiltak, utviklingsarbeid, informasjonsarbeid, interne stabsutvikling, gudstjenestefornyelse etc., blir prosjektene bedt om å rapportere:

- Hvor mange av de ansatte som er involvert i tiltaket som er henholdsvis kvinner og menn
- Hvor mange av de ulønnede medarbeiderne som er involvert i tiltaket som er henholdsvis kvinner og menn.

1.3.4 Presentasjon av reformen

Gjennom ulike kanaler og medier presenteres Trosopplæringsreformen.

Kjønns- og likestillingsperspektivet kommer til uttrykk på følgende måte i de ulike mediene:

- I et grunnforedrag om Trosopplæringsreformen, i alt 40 Powerpoint sider, som ligger tilgjengelig på reformens hjemmeside www.stortsavalt.no, berøres ikke kjønns- og likestillingstemaer
 - I en flashpresentasjon, som også er tilgjengelig på hjemmesiden, berøres disse temaene ett sted på følgende måte: "Tilbudet skal ... være pedagogisk tilrettelagt for ulike alderstrinn, for begge kjønn og for barn med særskilte behov"
 - I presentasjonsbrosjyren "Størst av alt. Presentasjon av trosopplæringsreformen" heter det under overskriften "Systematisk og sammenhengende" at: "Tilbudet skal ha fokus både på bredden og det enkelte barn og være pedagogisk tilrettelagt for ulike alderstrinn, for begge kjønn og for barn med ulike behov."
 - Våren 2008 ble det utgitt et magasin som presenterte Trosopplæringsreformen. Magasinet inneholdt intervjuer med sentrale medarbeidere, presentasjon av en flere lokale forsøk og orientering om framdrift og planarbeid. Blant de syv temaområdene som behandles er det ingen som går direkte på kjønns- og likestillingstematikk eller som inneholder noe om slike perspektiver.
 - I alt presentasjons- og kommunikasjonsmateriell som er utgitt av den sentrale prosjektledelsen er imidlertid illustrasjoner og bildemateriell svært variert og viser både jenter og gutter som deltakere og tilsvarende med både kvinner og menn blant ledere.
-

2 Kjønnsfordeling på ulike nivåer

2.1 Sentral prosjektledelse

Trosopplæringsreformens sentrale prosjektledelse har en kjønnsmessig fordeling som følger:

- Den sentrale styringsgruppa består av fem kvinner og fire menn og ledes av en kvinne
- Prosjektsekretariatet besto i 2007 av fem kvinner og fire menn og ledes av en mann.

2.2 Lokale prosjektmedarbeidere involvert i tiltakene

Tabell 2.1 Lokale prosjektmedarbeidere involvert i tiltakene. Kjønnsfordeling. 2004 – 2007. Prosent

	Kvinner	Menn
2004	50,5	49,5
2005	50,2	49,8
2006	53,0	47,0
2007	52,2	47,7

Tabell 2.1 viser andelen ansatte kvinner og menn som var involvert i de ulike tiltakene, både grunnlagsarbeid og utadrettede tiltak. Disse omfatter dermed også de som arbeidet i direkte kontakt med den primære målgruppen, dvs barn og unge.

Gjennom hele forsøksperioden er ca halvparten av de ansatte som er involvert i de ulike tiltakene henholdsvis kvinner og menn, men med en liten overvekt av kvinner.

2.3 Frivillige medarbeidere involvert i tiltakene

Mens ca litt over halvparten av de ansatte som var involvert i de ulike tiltakene var kvinner, endrer bildet seg noe når vi ser på de frivillige medarbeiderne.

Tabell 2.2 Frivillige medarbeidere involvert i tiltakene. Kjønnfordeling. 2004 – 2007. Prosent

	Kvinner	Menn
2004	63,9	36,1
2005	62,6	37,4
2006	61,6	38,4
2007	62,5	37,5

Her er gjennom hele forsøksperioden fra 2004 til 2007 noe over 60 prosent kvinner. I tillegg vet vi at de frivillige i stor grad benyttes som medarbeidere og assistenter i tiltakene og i mindre grad som ledere. Det betyr at de frivillige har en overvekt av kvinner som i stor grad fungerer som assistenter for ansatte som leder tiltakene.

2.4 Deltakere

Tabell 2.3 Deltakere i lokale trosopplæringstiltak. Kjønnfordeling. 2004 - 2007

	Jenter	Gutter
2004	59,0	41,0
2005	53,2	46,8
2006	53,6	46,4
2007	54,1	45,9

Som Tabell 2.3 viser er det gjennom hele forsøksperioden en tendens til at et noe større antall jenter enn gutter deltar i de ulike trosopplæringstiltakene.

Det foreligger imidlertid ikke statistikk som viser kjønnfordelingen på de ulike alderstrinnene fra 0 til 18 år. Det er grunn til å anta at den vil variere noe, blant annet vet vi at det er utfordrende å samle gutter i 10-15-årsalderen.

Likeledes foreligger det heller ikke statistikk som viser kjønnfordelingen for de ulike typer tiltak. Også her er det grunn til å anta at fordelingen varierer noe, blant annet vet vi at kortiltak i stor grad har en overvekt av jenter.

3 Kjønnsperspektiver i lokale prosjekter

3.1 Kjønnsperspektiver på prosjektnivå

I og med at kjønns- og likestillingsperspektiver verken er tematisert i bakgrunnsdokumentet som ble sendt menighetene før utforming av søknader eller i vurderingskriteriene som ble benyttet ved behandling av søknadene i 2004, se pkt 1.3.1. er det heller ikke grunn til å vente at disse perspektivene skal stå sentralt i de lokale prosjektenes målformuleringer i denne omgangen.

I både 2006 og 2007 henvises det imidlertid i bakgrunnsdokumentene til at reformen har fokus på kjønn og likestilling, se pkt 1.3.2.

En gjennomgang av målformuleringene for de 156 lokale prosjektene for samtlige år fra 2004 til 2007 viser at bare ett prosjekt har slike målsettinger. Her heter det at ett av delmålene er å inkludere flere gutter i trosopplæringstiltakene. Det kan derfor ikke sies at de sentrale påpekningene har hatt særlig gjennomslag på prosjektnivå.

3.2 Kjønnsperspektiver på tiltaksnivå

Et søk i de til sammen 3 469 tiltakene som er rapportert inn for årene 2004 til 2007 viser at relativt få av tiltakene eksplisitt beskriver mål eller aktiviteter knyttet f eks til utviklings av kjønnsidentitet, likestilling mellom kjønnene.

De få eksemplene som finnes omhandler blant annet:

- Mål om å gjøre tiltaket attraktivt for både gutter og jenter
- Mål om å inkludere flere gutter i tiltaket
- Mål om å ha kjønnsdelte opplegg for 10-13-åringene for å skape ro og trygghet for både jenter og gutter
- Atskilte tiltak for jenter og gutter, som f eks:
 - Gutteklubb for 5-7 klasse
 - Guttegruppe for fjorårskonfirmanter
 - Jentekor
 - Guttekor

Vi kan imidlertid ikke utelukke at dersom en analyserte innhold og metodikk i de mange tusen tiltakene mer inngående ville en finne både kjønns- og likestillingstemaer representert.

4 Kjønnsperspektiv i utviklingsprosjektene

I alt har det i forsøksfasen vært gjennomført 78 regionale og nasjonale utviklingsprosjekter, drevet av organisasjoner og ulike institusjoner, blant annet utdanningsinstitusjoner.

Av de 78 prosjektene har følgende titler som tyder på at kjønns- og likestillingstemaer har vært behandlet:

- Familier og medier:
 - Gutter og medier
- Familier og medier:
 - "Forbilder og speilbilder". Jenter, medier og tro
- Norges KFUK og KFUM speidere og Norges KFUK-KFUM:
 - Trosopplæring i guttegrupper
 - Prosjekt ID. Konfirmantopplegg for henholdsvis gutter og jenter
- Norsk kvinnelig teologforening:
 - Her er ikke gutt eller jente - alle er Guds barn

I tillegg vil det nok forekomme at disse temaene behandles også i de øvrige prosjektene. Det er imidlertid ikke mulig å søke innholdsmessig i rapporter eller materiell fra utviklingsprosjektene slik at dette eventuelt kan dokumenteres.

5 Oppsummering

5.1 Kjønnsperspektiver i reformens bakgrunnsdokumenter og tilrettelegging

5.1.1 Bakgrunnsdokumenter

En gjennomgang av Trosopplæringsreformens bakgrunnsdokumenter:

- NOU 2000:26 ”... til åpent liv i tro og tillit”
- St.meld. nr. 7 (2002-2003) Trusopplæring i ei ny tid. Om reform av dåpsopplæringa i Den norske kyrkja
- Innst.S. nr. 200 (2002-2002) Om trosopplæring i en ny tid. Om reform av dåpsopplæringen i Den norske kirke

inneholder ingen formuleringer som omhandler kjønns- eller likestillingsperspektiver, verken som mål eller beskrivelse av innhold.

I Kultur- og kirkedepartementets brev til Kirkerådet i forbindelse med oppstart av reformen uttales det at Kirkerådet må legge vekt på å integrere likestillingsperspektivet i trosopplæringen slik at det reflekteres i opplæringens struktur og innhold og i erfarings- og resultatrapportering.

I statsbudsjettproposisjonene for både 2005 og 2006 for Kultur- og kirkedepartementet presiseres det at reformen ikke skal virke favoriserende av ett av kjønnene.

I en sum betyr dette at disse perspektivene bare i liten grad hadde noen plass i reformens bakgrunnsdokumenter.

5.1.2 Tilrettelegging

Verken i:

- Invitasjon til menighetene om å søke forskningsmidler
- Bakgrunnsdokumenter som ble vedlagt invitasjonen
- Kriterier for vurdering av søknadene

for 2004 nevnes kjønns- eller likestillingsperspektiver som aktuelle målsetninger eller innholdsmomenter for søkermenighetene eller som noe det vil bli lagt vekt på ved tildeling av forskningsmidler.

For utlysningene i 2006 og 2007 henvises det i bakgrunnsdokumentene til at reformen har fokus på kjønn og likestilling.

5.1.3 Presentasjon

Verken i:

- Grunnforedrag for presentasjonen, som er tilgjengelig på reformens hjemmeside
- Et større magasin som ble utgitt i 2008 for å presentere resultater og videre planer

nevnes disse temaene i det hele tatt.

I en presentasjonsbrosjyre for reformen som har vært utgitt årlig og i en flashpresentasjon, også tilgjengelig på hjemmesiden, understrekes det at tilbudet skal være tilrettelagt for begge kjønn.

I alt presentasjons- og kommunikasjonsmaterieell som er utgitt av den sentrale prosjektledelsen er imidlertid illustrasjoner og bildematerieell svært variert og viser både jenter og gutter som deltakere og tilsvarende både kvinner og menn som ledere.

I en sum betyr dette at det i presentasjonen av reformen, med et klart og positivt unntak for illustrasjoner og bildematerieell, ikke er lagt vekt på å framheve kjønns- og likestillingsperspektivene.

5.2 Utforming av prosjekter og rapportering

5.2.1 Utforming av lokale prosjekter

Så godt som ingen av de 156 lokale prosjektene har målsettinger som inneholder formuleringer knyttet til likestillings- eller kjønnsperspektiver.

Et søk i de til sammen 3 469 tiltakene som er rapportert inn for årene 2004 til 2007 fra de 156 lokale prosjektene viser at relativt få av tiltakene eksplisitt beskriver mål eller aktiviteter knyttet f eks til utvikling av kjønnsidentitet eller likestilling mellom kjønnene.

Det kan ikke utelukkes at flere av de øvrige tiltakene innholdsmessig omfatter disse temaene.

5.2.2 Rapportering fra lokale prosjekter

Alle lokale prosjekter har rapportert fordeling av:

- Kvinner og menn blant ansatte prosjektmedarbeidere
- Kvinner og menn blant frivillige medarbeidere
- Gutter og jenter blant deltakerne i tiltakene

5.2.3 Utforming av utviklingsprosjekter

Blant de 78 ulike regionale og nasjonale utviklingsprosjektene har 5 prosjekter titler som indikerer en innretning mot kjønns- og likestillingsproblematikk.

En nærmere innholdsanalyse av de øvrige prosjektene vil muligens kunne avdekke at temaene behandles i flere av disse.

5.3 Kjønnfordeling på ulike nivåer

Fordelingen av kvinner og menn, gutter og jenter på de ulike nivåene i reformen viser at det:

- I den sentrale prosjektledelsen er en likevekt mellom kvinner og menn
- Blant de ansatte som deltar i de ulike tiltakene er en tilnærmet likevekt mellom kvinner og menn, med en liten overvekt av kvinner
- Blant frivillige medarbeidere som deltar i de ulike tiltakene er en viss overvekt av kvinner
- Blant deltakere i de ulike tiltakene er en viss overvekt av jenter.

Samlet er imidlertid situasjonen at det er en forholdsvis god kjønnsbalanse på de ulike nivåene i Trosopplæringsreformen.

5.4 Samlet vurdering

I *St.prp. nr.1 (2005-2006) For budsjetterminen 2006 for Kultur- og kirke departementet* ble det i pkt 6.1 *Kjønn- og likestillingsperspektivet i budsjettet* uttalt at reformen måtte sikres mot favorisering av ett av kjønnene. Man var særlig opptatt av at prosjektmidlene kom både gutter og jenter til gode.

Selv om bakgrunnsdokumenter, tilrettelegging, presentasjon og målformuleringer i liten grad gir uttrykk for disse målsettingene har Trosopplæringsreformen i sin framtidelse og konkrete representasjon av begge kjønn på alle nivåer likevel oppfylt forventningene om at ett av kjønnene ikke skulle favoriseres.
